

Питання для складання екзамену

1. Запропонуйте зміни (точково) до законодавства або процедур, які б підвищили передбачуваність і прозорість дисциплінарних рішень щодо суддів, не послаблюючи при цьому їхню незалежність. Обґрунтуйте, як кожна зміна зменшить ризик довільності.
2. Зіставте повноваження ВРП у трьох площинах: кадрові (призначення/звільнення/переведення), дисциплінарні (відповідальність, відсторонення), гарантійні (згода на затримання/арешт). Які конституційні запобіжники обмежують кожную з цих площин?
3. Казус. ВККС рекомендувала кандидата на посаду судді; ВРП відмовила у внесенні подання Президенту через сумніви в доброчесності (недекларовані активи члена сім'ї). Які процесуальні опції кандидата? Які стандарти доказування та оцінки пояснень мають застосовуватися?
4. Казус. Дисциплінарна палата ВРП застосувала до судді догану за пропуск «розумних строків». Суддя посиляється на «надмірне навантаження», відпустку секретаря та воєнні ризики в регіоні. Які критерії має зважити ВРП/суд під час перегляду, щоб не перетворити об'єктивні чинники на «вину» судді?
5. Наведіть приклади рішень ВРП/судів, де публічна комунікація судді (соцмережі, ЗМІ) стала предметом оцінки доброчесності/етики. Де межа свободи висловлювань судді і як вона співвідноситься з довірою до правосуддя?
6. Опишіть місце та функції Служби судової охорони (ССО) у системі правосуддя. Чим відрізняється її підзвітність/підконтрольність від поліції або НГУ, і чому це важливо для безпеки судів?
7. Опишіть порядок судового оскарження актів ВРП: юрисдикція, інстанційність, предмет перевірки та межі розгляду судом (що може і чого не може переглянути Верховний Суд/Велика Палата).
8. Опишіть стандарт «пропорційності» у дисциплінарній відповідальності судді: коли помилка у рішенні є предметом апеляції/касації, а коли — підставою для дисциплінарного стягнення?
9. Побудуйте алгоритм від моменту подання дисциплінарної скарги на суддю до остаточної крапки судового контролю. Вкажіть органи, процесуальні документи, ключові строки та можливі результати.
10. Порівняйте ролі ВККС і ВРП у доборі суддів: які «hard skills» перевіряє ВККС, а які аспекти доброчесності/етики — ВРП? Чому подвійний фільтр знижує ризики для довіри суспільства?
11. Поясніть інституційний статус Державної судової адміністрації (ДСА): за що вона відповідає і чому організаційна/бюджетна автономія судової влади є елементом її незалежності?

12. Поясніть конституційну місію Вищої ради правосуддя (ВРП): які проблеми судової системи ця інституція має вирішувати і чому без неї неможливо забезпечити незалежність суддів?
13. Поясніть, чому «кадровий дефіцит» (вакансії, тривалі конкурси) є не лише адміністративною проблемою, а й конституційним ризиком для права на розгляд справи упродовж розумного строку. Яку роль тут відіграють ВККС, ВРП і ДСА?
14. Поясніть, чому згода ВРП на затримання/тримання під вартою судді не дорівнює «імунітету від кримінальної відповідальності». Наведіть приклад ситуації *in flagrante delicto*, коли згода не потрібна.
15. Розкрийте зміст і практичний ефект негативного висновку Громадської ради доброчесності (ГРД). За яких умов і якою більшістю ВККС може «подолати» такий висновок? Які ризики для легітимності рішення при подоланні?
16. Розкрийте зміст принципу незалежності й недоторканності суддів. Якими конституційними нормами він забезпечується?
17. Розкрийте систему суддівського самоврядування: з'їзд суддів, Рада суддів України, збори суддів суду. Які питання «внутрішнього життя» вони вирішують і як обмежені законом?
18. Розкрийте сутність принципу змагальності сторін і поясніть його практичне значення у кримінальному та цивільному процесі.
19. Розробіть короткий чек-лист процесуальних гарантій для дисциплінарного провадження щодо судді (повідомлення, доступ до матеріалів, право бути почутим, неупередженість складу, пропорційність санкції, мотивування рішення).
20. Сформулюйте аргументи «за» і «проти» підвищених кворумів/кваліфікованих більшостей під час ухвалення ВРП рішень щодо призначення/звільнення суддів. Як це впливає на баланс між ефективністю й гарантіями від зловживань?
21. У чому полягає головна мета функціонування системи кримінальної юстиції?
22. У чому полягає головна проблема виконання Україною рішень ЄСПЛ і які можливі шляхи її вирішення?
23. У чому полягає значення Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності (2000) для боротьби з міжнародними злочинними мережами?
24. У чому полягає значення **постанов Пленуму Верховного Суду України** для формування судової практики?
25. У чому полягає значення рішення у справі *Salduz v. Turkey* для права на захист?
26. У чому полягає принцип верховенства права і яке його значення для правосуддя?
27. У чому полягає принцип забезпечення доведеності вини та як він пов'язаний із презумпцією невинуватості?
28. У чому полягає принцип процесуальної самостійності слідчого?
29. У чому полягає принцип розумних строків розгляду справи? Які критерії визначення цих строків у кримінальному процесі?
30. У чому полягає процесуальне керівництво прокурора досудовим розслідуванням?

31. У чому полягає роль адвокатури та системи безоплатної правової допомоги в захисті прав людини?
32. У чому полягає сутність адвокатської таємниці та яке її правове значення?
33. У чому полягає сутність правосуддя як особливої форми державної діяльності?
34. У чому полягають основні відмінності між поняттями «правосуддя» і «кримінальна юстиція»?
35. Хто формує склад Етичної ради та в чому її призначення щодо ВРП? Поясніть, як участь міжнародних експертів впливає на довіру до рішень про доброчесність.
36. Чим відрізняється Європейська конвенція з прав людини від інших міжнародних договорів у сфері правосуддя?
37. Чому заборона катувань у практиці ЄСПЛ вважається абсолютною (справа *Gäfgen v. Germany*)?
38. Чому імплементація міжнародних стандартів у кримінальному процесі України має системний, а не факультативний характер?
39. Чому лише суди уповноважені здійснювати правосуддя в Україні?
40. Чому правосуддя вважається ширшим поняттям, ніж кримінальна юстиція?
41. Чому принцип обов'язковості судового рішення є однією з ключових гарантій правосуддя?
42. Чому співвідношення цих понять має важливе значення для науки та практики права?
43. Чому створення ЄСПЛ після Другої світової війни стало переломним моментом для захисту прав людини в Європі?
44. Що означає термін «судова влада» у вузькому та широкому розумінні?
45. Що розуміють під поняттям «кримінальна юстиція» у сучасному праві України?
46. Як ЄСПЛ визначає межі застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою (справа *Buzadji v. Moldova*)?
47. Як ЄСПЛ оцінив дії влади щодо протестувальників під час Євромайдану (справа *Shmorgunov and Others v. Ukraine*)?
48. Як забезпечується незалежність судів у контексті кримінального правосуддя?
49. Як забезпечується право на захист у судовому процесі? Яка роль адвокатури в реалізації цього принципу?
50. Як Конвенція ООН проти корупції (2003) впливає на повернення незаконних активів?
51. Як Конституція України визначає взаємодію судової влади з іншими гілками влади? Які приклади такої взаємодії можна назвати (законодавець, виконавча влада, Президент, ВРП)?
52. Як міжнародні стандарти (зокрема ЄСПЛ) впливають на функціонування кримінальної юстиції?
53. Як можна охарактеризувати взаємозв'язок між публічним та приватним інтересом у системі кримінальної юстиції?

54. Як поєднується індивідуальна скарга до ЄСПЛ із формуванням загальноєвропейських стандартів?
55. Як проявляється принцип рівності учасників судового процесу перед законом і судом? Наведіть приклади його реалізації.
56. Як реалізується взаємодія судової влади з **Верховною Радою України**? Наведіть приклади.
57. Як реалізується принцип верховенства права у процесі здійснення правосуддя?
58. Як рішення ЄСПЛ у справах *Volkov v. Ukraine* та *Denisov v. Ukraine* вплинули на дисциплінарні процедури щодо суддів в Україні? Сформулюйте 2–3 ключові стандарти, які національні органи мусять враховувати.
59. Як суд відіграє роль сполучної ланки між правосуддям і кримінальною юстицією?
60. Як українські суди використовують практику ЄСПЛ під час тлумачення норм КПК?
61. Яка мета Конвенції про передачу засуджених осіб 1983 року і які її ключові умови?
62. Яке значення для України мало рішення у справі *Oleksandr Volkov v. Ukraine*?
63. Яке значення має кримінальна юстиція у забезпеченні прав і свобод людини?
64. Яке значення має практика Європейського суду з прав людини для формування стандартів кримінальної юстиції в Україні?
65. Яке значення має прокурор як сторона публічного обвинувачення у кримінальному процесі?
66. Яке значення має стаття 9 Конституції України для дії міжнародних договорів у національному праві?
67. Яке значення мають апеляція та касація як гарантії справедливого правосуддя?
68. Яке місце правосуддя займає у системі поділу влади?
69. Яке практичне значення для України має Будапештська конвенція про кіберзлочинність 2001 року?
70. Який підхід сформулював ЄСПЛ щодо використання показань відсутніх свідків (*Al-Khawaja, Schatschaschwili*)?
71. Яким чином кримінальна юстиція забезпечує баланс між інтересами держави та правами індивіда?
72. Які винятки з принципу гласності судового процесу передбачені законом?
73. Які гарантії недоторканності суддів передбачені Конституцією (щодо арешту, затримання та відповідальності)?
74. Які конституційні гарантії забезпечують право на професійну правничу допомогу?
75. Які конституційні та законодавчі механізми гарантують фінансування судів і незалежність суддівської винагороди?
76. Які механізми надає Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року?

77. Які міжнародні стандарти незалежності суддів (з практики ЄСПЛ) вплинули на українське законодавство?
78. Які органи входять до системи кримінальної юстиції України?
79. Які органи здійснюють досудове розслідування відповідно до ст. 38 Кримінального процесуального кодексу України?
80. Які органи та установи утворюють систему кримінальної юстиції в Україні?
81. Які основні гарантії незалежності прокурора закріплені законом «Про прокуратуру»?
82. Які основні елементи складають **правовий статус судді** в Україні?
83. Які основні ознаки відрізняють правосуддя від інших форм здійснення публічної влади?
84. Які основні повноваження має слідчий під час здійснення досудового розслідування?
85. Які основні принципи (засади) судочинства закріплені в Конституції України та Законі «Про судоустрій і статус суддів»?
86. Які основні функції виконує система безоплатної правової допомоги?
87. Які основні функції виконують суди у системі кримінальної юстиції?
88. Які особливості реалізації принципу законності при здійсненні судочинства?
89. Які права та обов'язки має адвокат у кримінальному провадженні згідно з КПК?
90. Які приклади змін у КПК України 2012 року були зумовлені рішеннями ЄСПЛ?
91. Які спільні риси об'єднують ці два правові явища?
92. Які умови передбачає Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 року?
93. Які форми взаємодії судової влади з **Президентом України** передбачені Конституцією (наприклад, у питанні призначення та ліквідації судів)?
94. Які функції прокуратури визначені Конституцією України (ст. 131-1)?
95. Яку роль у забезпеченні незалежності судової влади відіграє **Вища рада правосуддя**?